

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

K Ö Z L Ö N Y E.

Kiadó :
Az Országos Erdészeti-Egyesület.

Szerkesztő :
Bedő Albert.

Megjelenik minden hónapban.

Tizenötödik évfolyam. VIII. füzet. Augusztus 1876.

Előfizetési díj egy évre : azok számára kik az „Országos Erdészeti-Egyesületnek“ nem tagjai 8 frt; tagok számára az évi 5 frt alapítványi kamat, vagy érdíj beküldése mellett csak 3 frt.

*Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapesten, a várban, Disz-tér 12. sz. a. I. em.
A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnék.*

Miért korhadnak oly gyakran és gyorsan a fővárosi ujabb épületek padló- és menyezetgerendái ?

Olvasván azon hirdetést, hogy a Haas-palota korhadásnak indult, és lehordott gerendái közszemlére az utcára fognak kiállíttatni, nem sajnáltam a fáradságot, hogy ezen gerendákat meg szemléljem.

Figyelmes vizsgálat utján úgy itten, valamint újabb időben ugyancsak korhadás miatt kicserélt és általam meg szemlélt más padlógerendákon is egy, egészen azonos, s bárki által első pillanatra tisztán felismerhető jelenséget vettem észre.

Ezen jelenség abban áll, hogy a szóban forgó gerendák mindig csak befalazott végeiken és felső, a tetőzet felé fordult oldalukon korhadtak, s alsó felükön sohasem.

Ezen jelenség oka nem lehet más, mint :

1. A nedvesség, melynek vagy a fában, vagy a falban, vagy végül a gerendázat fődésére használt törmelékben

kellott lennie, de lehetett ezen tárgyak közül kettőben, vagy mindháromban is.

2. Azon körülmény, hogy a nedvesség egyfelől a menyezet burkolata, másfelől pedig a fölül emelet padlózata s illetőleg a padlás téglaburkolata közé ugyszólván hermetice be van zárva, s ennél fogva nem képes szabadulni és a nedves réteg kiszáradni.

3. A hőmérsékbeli különbség, mely a szobák menyezetén és padlóján, illetőleg a falakban és padláson uralg.

Mielőtt az ezen okok folytán természetsszerűen bekövetkező korhadási folyamat tüzetesebb megvizsgálásába bocsátkoznám, a felhozott három tényezőt kell egészen röviden közelebbről megvilágítanom.

Nedvesség hiányában a fa nem indulhat korhadásnak; ennél fogva mindenütt, a hol korhadt padlógerendák találtak, okvetlenül kell, hogy nedvesség lett légyen.

Hogy miként jutott a nedvesség a padlózat belsejébe, ezt utólag határozottan kideríteni nem lehet; e felől csak az építésnél foglalkozott egyének és az építkezési jegyzőkönyv nyújthatnának közelebbi felvilágosítást, de mivel ilyen esetekben az építő személyzet is mulasztás hibája alá esik, ez mindent el fog követni, hogy a reá róható hibákat palástolja, s a korhadás okaiul olyan körülményeket igyekszik keresni és felhozni, melyek őt a felelőség alól kimentik, (ilyen pl. az, hogy a fa nyáron döntetett). Ezen okból az építészek és építési vállalkozók e részbeni véleménye és igazolása mérvadónak nem tekinthető, s a korhadás valódi okát elfogulatlanul azon körülményekben kell keresnünk, melyek idevágólag fenforognak s általában ismeretesekek.

Azon lúcz- és jegenyefenyő tutajfák, melyekből az itteni építkezéseknél felhasználni szokott padlógerendák készítettnek, mondhatni kivétel nélkül a Dunán szállítatnak idáig, s itten

közönségesen addig maradnak a vizen fekve, míg azok felhasználása bekövetkezik, s a maradék csak őszkor kerül szárazra. Ha tehát a padlógerendák közvetlenül a vízből kihuzott tutajokból metszetnek, s mielőtt kellőleg kiszáradtak volna, beépítettnek, világos, hogy a nedvesség részben vagy egészben már a fával a padlózatba jut.

Gyakran felrakatnak a padlógerendák, még mielőtt az épület be volna fedve; ha ekkor aztán esős idő áll be, a nedvesség a fa repedékeibe, a gerendák közé s a gerendavégek és fal közötti üregekbe behatol, s ily módon az előbb egészen száraz gerendák is megnedvesednek.

Miután újabb időben úgy az épülettulajdonosok, valamint az építési vállalkozók nyakrafőre igyekeznek az új épületeket mielőbb elkészíteni, a gerendák felrakásával nem várják be a falak kiszáradását; a falban lévő nedvességet az azon fekvő gerendavégek nedvszívó (hygroscopicus) tulajdonságuknál fogva magukba veszik.

A nedvességnek nem csekély mennyisége jut a padlózatba a gerendázat feltöltésére használt törmelékkel is. Hely szűke miatt ugyanis ezen törmeléket rendszeren a legalsó helyiségekben, pl. a pinczékben halmozzák fel, a hol ez földnedvességet és egyéb beszivárgó nyirkot vesz magába. Innen gyakran őszi esős napokon, vagy télen hordják fel. Ennélfogva ugyszólván ki sem lehet kerülni, hogy a törmelékkel több-kevesebb nedvesség a padlózatba, s így a gerendákhoz ne jusson.

Ha mindezen körülményeket s e mellett a fővárosi építkezési viszonyokat fontolóra vesszük, ki kell mondanunk, mikép alig fordul elő olyan eset, hogy teljesen száraz padlózat állítassék elő. Ezt tudva, aziránt kellene gondoskodni, hogy a nedvesség kiszabadulhasson, s illetőleg az említett nedves anyagok mihamarább ismét kiszáradhassanak. E helyett azonban a menyezet-vakolat, a padló deszkázata és a padlás

téglaburkolata oly rohamos gyorsasággal állittatik helyre, a mint csak lehet, s ezzel a nedvesség a padozatba záratik. Ha a nedvesség kiszállhatna, akkor a padozatgerendák nem korhadnának meg.

Egy további tényező, mely a padozatgerendák korhadását gyorsítja : a meleg. Az alig kész s még nedves lakások azonnal kiadatnak. Ezeket természetesen erősebben kell fűteni, mint a régi száraz lakásokat; ennek következménye, hogy a padozatgerendák a magas hőfok hatása alatt igen gyorsan, néha már az első tél folytán elkorhadnak.

A korhadás folyamában tapasztalható a kezdetben már említett azon jelenség, hogy a padozatgerendák rendszerint csak két végükön és felső oldalukon, alsó részeikben pedig sohasem korhadtak, következőkép magyarázható :

A padozatba bezárt nedvességet a fűtött szoba menyezetén uralgó meleg a padozat alsó rétegeiből a gerendák felső részeibe szorítja; ez alatt a víznek egy része egyszersmind gőzzé változik, s mint ilyen emelkedik a fölül emelet talajpadozatáig s illetőleg a padlás burkolatáig, a hol az ott uralgó csekélyebb hőmérsék mellett megsűrűdve, mint víz csapódik le ismét. A nedvesség egy részének ezen gőzzé változása és ismét megsűrűdése, önként érthetőleg mindannyiszor ismétlődik, valányszor a szoba hőmérséke jelentékenyebb mérvű emelkedést vagy csökkenést szenved, rendszerint tehát minden 24 órában egyszer. Ugyanezen folyamat megy végbe a padozat azon részeiben is, melyekkel az a külső falakra támaszkodik. A nedvesség és meleg állandó befolyásának kitéve pedig még a legjobb fa sem képes a kórhadásnak ellentállani, s csak azon részeiben marad ép, honnan a meleg a nedvességet elűzte és állandóan távol tartja, nevezetesen tehát az alsó a szoba menyezete felé fordult, s az ott uralgó nagyobb melegtől csupán a menyezet vékony vakolata által elválasztott részekben.

Az itt felfejtett jelenségekre támaszkodva, legkisebb tartózkodás nélkül, teljes határozottsággal állithatom, hogy a padolatgerendák korhadását kizárólag a nedvesség és a magas hőmérsék idézi elő, s hogy az építési vállalkozók és építésszek által saját hibájuk palástolására felhozott, s épen ugy némely fakereskedők által saját előnyükre terjesztett, és sokak részéről, fájdalom, minden bizonyító vizsgálat nélkül elfogadott azon nézet, hogy a padozatgerendák korhadása a fa rosz minőségének tudható be, határozottan téves.

Ha a fa minősége volna hibáztatható, akkor a padozatgerendáknak alsó felükön is megkellene korhadniok, s épen ugy megkellene korhadniok ugyanazon idő alatt a szarufáknak és egyéb, ugyanazon fából készült s szabadon fekvő, nem valamely nedves helyre zárt vagy nyirkos falra támasztott gerendáknak is, a mi azonban tudvalevőleg nem történik.

Azok, a kik azt állítják, hogy a padozatgerendák ujjabb időben azért korhadnak oly gyakran, mivel az erre felhasznált fa igen termékeny talajon nőtt, s ennélfogva durva és laza szerkezetű, vagy pedig azért, mivel a fa nem télen, hanem a nedvkeringés idejében döntetett, s a mellett helytelenül kezelve bocsáttatott vízre, egyszerűval, hogy a fa rosz minőségű volt, — nem gondolják meg, hogy Budapestnek ugy régebbi, valamint minden ujjabb házaira, kevés kivétellel, ugyanazon minőségű faanyagok építették fel, a nélkül, hogy a padozatgerendák korhadása mindenütt észlelhető lenne.

A lúcz- és jegenyefenyő épületi fa ugyanis ősidők óta a Vág és Garam folyók vidékéről szállittatik Budapestre. Ezen erdőkben sem a fák növése, sem a döntési idő, sem végül a kezelési és szállítási mód emlékezet óta nem változott, s ennélfogva ezen faanyagok természeti minősége ma is ugyanaz, a mi volt hajdan.

Korábbi időkben is fordultak elő esetek, hogy a padozat-

gerendák megkorhadtak, csakhogy sokkal ritkábban, mint ma, azért, mivel akkor az épületeket sokkal gondosabb elővigyázattal s korántsem építették oly rohamos sietséggel mint napjainkban, s az építészeti szabályok betartására szigorubb figyelemmel voltak.

Felettébb sajnálandó, hogy a padozatgerendák korhadásának okait általában behatóbb vizsgálat nélkül, csupán szóbeszéd és hallomás után oly könnyedén itélik meg; ezzel a közvéleményt félrevezetik, s az ország egyik gazdasági ágának érdekét érzékenyen károsítják. A téves véleménynek újabb időben gyakran és sokan annyira hódolnak, miszerint szerződésileg kikötik, hogy épületeikhez magyar épületi fa ne használtassék, holott pedig minden szakember tudja, hogy pl. a stájerországi lúczfenyő szintén nyáron döntetik, vizen lesz szállítva, s egyáltalában oly kezelésben részesül, mint honi épületfáink, emellett a termőhelyi viszonyok szerint a stájer fa az évgyűrük finomságában is ugyanazon különbségeket tünteti fel, mint a mi havasi termésű fáink. Teljesen megfoghatatlan azon eset is, melyszerint a fővárosi tanács, az okok alapos megvizsgálása és kiderítése nélkül, indittatva érezte magát a kormányt arra kérni, miszerint ez törvényhozás útján intézkednék a felől, hogy épületi fát csak télen legyen szabad dönteni, s ezt tette, a nélkül, hogy megfontolta volna, mikép ezen tévedésre alapított kívánságának teljesítése egyértelmű volna havasi erdeink épületfahasználatának és értékesítésének beszüntetésével; mert havasainkon télen a fának nagyobb tömegekben való döntése részben lehetetlen, s a hol lehetséges is, oly nehézségekkel és költségekkel jár, hogy hazai erdőbirtokaink nem lennének képesek kiállani a versenyt azon külföldi termelőkkel, kik hasonló törvénnyel korlátozva nincsenek, s ennélfogva üzleti hasznuk csekélyebb eladási árak mellett is biztosítva van.

Hogy a hazai épületfatermelőink és az építkező közönség a további károsodásoktól megóvassanak, szükséges volna, hogy a padozatgerendák korhadásának valódi okai minden előforduló esetben egy részrehajlatlan szakbizottság által alaposan megvizsgáltassanak és kétségekivüli módon állapittassanak meg. Ezen bizottság tudományosan képzett építészekből, erdészekből, vegyészekből és növényélettan-ismerőkből volna alakítandó.

Ezen bizottság véleménye és ítélete alapján lehetne azután a célnak legmegfelelőbb építkezési szabályzatokat felállítani.

Az államerdőkben alkalmazandó erdőrendezési eljárás alapelveiről.

Irtá : B e l h á z y Emil, m. kir. erdőrendező.

(Folytatás és vége.)

Az előbbieken felsorolt munkálatok némelyikére nézve szükségesnek vélem még a következőket megjegyezni.

A terület az egyedüli tényező lévén, melyet egész biztossággal s kellő pontossággal kipuhatolni képesek vagyunk, a mérnöki munkálatokat rendesen több gonddal is kellene végeznünk. Ámbár az erdészeti felmérésnek egészen más a célja, mint a telekzetinek, s ez utóbbinál alkalmazott eljárás módja nem mindenütt felel meg a rendezés szükségéinek, mégis leg-egyszerűbb lesz ott, a hol a telekzeti felmérés már végrehajtatott, annak adataira fektetni az egész erdészeti felmérést, illetőleg a főhálózatot annak (a szükséghez képest kiegészített) pontjából és vonalaiból állítani össze, s ehez a részletes felmérést kapcsolni. Mindamellet kívánatos volna, hogy, ha nem is mindjárt, de legalább idővel, egy az erdészet igényeinek megfelelő különálló háromszögmereti hálózat a kellő pontossággal álli-